OBSERVAȚII ASUPRA INFLUENȚEI RUSE ÎN VOCABULARUL LIMBII ROMÎNE CONTEMPORANE

DE

GH. MIHĂILĂ

Interacțiunea dintre limbi poate fi just înțeleasă și rezolvată numai pornind de la învățătura marxistă despre limbă ca fenomen social, ca mijloc de comunicare și de schimb de idei între membrii societății. Numai cu ajutorul acestei învățături pot fi lămurite problemele complexe legate de îmbogățirea și dezvoltarea vocabularului unei limbi, atît derivația și compunerea cît și împrumutul de cuvinte. Problema împrumuturilor de cuvinte din alte limbi și a mijloacelor de împămîntenire a lor, alături de alte probleme teoretice ale lexicologiei, constituie una din preocupările lingvisticii sovietice actuale [1]. Ea poate și trebuie să fie studiată și de lingviștii din țările de democrație populară. Ea interesează și pe lingviștii din patria noastră care folosesc pentru aceste studii materialul concret oferit de limba romînă.

În actuala etapă de dezvoltare a limbii romîne este deosebit de important studiul rolului pe care îl joacă limba rusă în îmbogățirea lexicului limbii romîne, ca și a lexicului limbilor popoarelor din U.R.S.S. și ale celor din democrațiile populare. Multe cuvinte ruseşti, alături de cuvintele de origine greacă, latină, franceză, engleză etc. devin un bun al fondului lexical internațional.

Însemnătatea limbii ruse, influența ei asupra altor limbi a fost nu o dată subliniată de conducători politici, ca și de filozofi sau lingviști. Pentru noi sînt pline de învățătură cuvintele tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, rostite la Congresul învățătorilor, în aprilie 1952: « În procesul învățămîntului trebuie acordată o mare atenție cunoașterii neprețuitelor valori ale culturii sovietice,

[1] « Voprosî iazîkoznaniia », nr. 1, 1952, p. 12.

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)

studierii limbii ruse, a cărei cunoaştere ne dă putinţa de a citi în original operele nemuritoare ale lui Lenin şi Stalin, operele lui Puşkin, Tolstoi, Gorki. Şcoala trebuie să cultive sentimentul de prietenie şi colaborare frăţească cu marele popor sovietic, dragostea faţă de glorioasa Uniune Sovietică, care ne-a eliberat şi ne ajută să ne clădim patria noastră socialistă... »[1]. Şi aceasta pentru că experienţa oamenilor sovietici ne ajută să rezolvăm cele mai importante probleme, nu numai în domeniul economiei, al construcţiei bazelor tehnico-materiale ale socialismului, ci şi în domeniul culturii, ştiinţei, literaturii şi artei.

Pentru cercetătorii limbii, pentru cei care predau sau învaţă limba romînă este important faptul că, împreună cu noile noţiuni, cu noile relaţii sociale, instituţii, obiecte etc., apar în limba romînă noi cuvinte şi expresii, luate din limba rusă sau, cele mai multe, formate după modelul termenilor şi expresiilor existente în limba rusă.

Plecînd de la teza stalinistă despre dezvoltarea şi îmbogăţirea limbii ruse în perioada sovietică, putem înţelege şi căile de dezvoltare a limbii romîne în ultima perioadă. În limba romînă se observă atît procesul ieşirii unor cuvinte învechite din vocabularul activ, cît şi procesul de îmbogăţire a vocabularului cu noi cuvinte şi expresii, care reflectă realităţile noului stat democrat-popular, ale noii culturi şi vieţi sociale, ale dezvoltării ştiinţei şi tehnicii realizată cu ajutorul nepreţuit al statului sovietic. În limba noastră poate fi urmărit şi procesul de schimbare sau dezvoltare a sensului unor cuvinte corespunzător cu noile noţiuni pe care le reflectă.

Aceste transformări petrecute în vocabular pot fi legate de fenomene asemănătoare petrecute în limba rusă în perioada sovietică. Cuvinte şi expresii noi apărute în limba rusă după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie şi caracteristice pentru noua orînduire socială, au trecut şi continuă să treacă şi în alte limbi în forma lor originară (*colhoz*, *bolşevic*, *comsomol* etc.), sau sînt traduse în limbile respective. Apar astfel aşa numitele calcuri lexicale şi sintactice (frazeologice), care îmbogăţesc limba, îi lărgesc posibilităţile de exprimare.

Problema legăturilor lingvistice dintre poporul romîn şi popoarele slave învecinate, printre care şi poporul rus, s-a pus şi mai înainte în lingvistica romînească, dar de cele mai multe ori — excepţie fac lingvişti progresişti ca A. Cihac şi B. P. Hasdeu — ea a fost tratată într-un spirit naţionalist şovin. Abia în zilele noastre s-a creat posibilitatea de a studia pe baze ştiinţifice atît problema formării limbii romîne, cît şi aceea a evoluţiei ei ulterioare şi a legăturilor ei cu limbile slave învecinate. Se cunosc din istorie legăturile seculare dintre poporul romîn şi cel rus, legături care s-au intensificat în secolul al XIX-lea. Aceste legături explică pătrunderea în limba romînă, în diferite perioade istorice, a unor serii de cuvinte ruseşti. În limba cronicarilor din

[1] Gh. Gheorghiu-Dej, Articole şi cuvîntări, Ed. pentru literatură politică, 1952, ed.-a III-a, p. 616.

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)

secolele XVII — XVIII găsim o serie de cuvinte de origine rusă, cu caracter politico-militar: *ataman* « hatman », *dvor* « curte », *mamesnic* « guvernator », *pihotă* « infanterie », *puşcă* « tun », *stoliţă* « capitală », *strileţ* etc.

Mai tîrziu, în secolul al XIX-lea, întîlnim cuvinte ruseşti ca: *cinovnic*, « funcţionar de stat », *cantoră* « birou », *comandir*, *polcovnic* etc. Tot atunci intră în limba romînă prin intermediul limbii ruse cuvinte internaţionale, europene, ca: *armie*, *artilerie*, *gvardie*, *naţie*, *misie*, precum şi o serie de adjective cu sufixul *-icesc: geograficesc*, *academicesc*. Chiar şi unele nume de ţări sau popoare au intrat în romînă prin limba rusă: *Italia*, *Şveţia*, *Chitai*, *Franţia*, *Crîm* [1].

Aceasta dovedeşte că, pe lîngă legăturile culturale cu ţările occidentale (mai ales cu Franţa), se continuă şi se dezvoltă legăturile culturale şi cu poporul rus.

Importanţa limbii ruse în dezvoltarea altor limbi, inclusiv limba romînă, creşte însă nemăsurat de mult după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie. Construind o nouă societate, noi forme de viaţă socială, poporul rus şi celelalte popoare din U.R.S.S. au creat şi denumiri, termeni şi expresii noi corespunzătoare noilor realităţi sociale. În lucrarea sa clasică, « Marxismul şi problemele lingvisticii », I. V. Stalin a arătat că apariţia statului sovietic, a culturii socialiste, dezvoltarea noii vieţi sociale şi a noii morale, avîntul tehnicii şi ştiinţei au provocat apariţia în limbă a unor cuvinte şi expresii noi.

Dintre acestea, o bună parte au devenit cunoscute şi altor popoare, mai ales acelora care construiesc socialismul cu ajutorul Uniunii Sovietice.

În limba romînă, în literatura de partid, în publicaţiile progresiste, se întîlnesc, încă înainte de 23 August 1944, primii termeni desemnînd realităţi din Uniunea Sovietică, termeni şi expresii ale ideologiei marxist-leniniste. Membrilor de partid, oamenilor înaintaţi le devin nu numai cunoscute, dar şi apropiate astfel de cuvinte ca: *sovietele* < советы; *Rusia Sovietică* < Советская Россия; *bolşevic* < большевик; *colhoz* < колхоз; *sovhoz* < совхоз; plan *cincinal* < пятилетний план şi altele.

Iată cîteva exemple din culegerea « Documente din istoria Partidului Comunist din Romînia » (Ed. P.M.R., 1951): « ... republica socialistă a *sovietelor* » (Un manifest din 1918) p. 9, « Astăzi se împlineşte un an de la revoluţia *bolşevică* » (ibidem) p. 8; « ... avantgarda proletariatului... se îndreaptă spre izvorul învăţăturii luptei proletare, *marxismul leninist* » (1926. Cuvînt înainte la « Lupta de clasă ») p. 64.

Scriitorul Al. Sahia, în cartea sa « U.R.S.S.-azi » (1934), înfăţişînd maselor largi de cititori realizările uriaşe ale Ţării Socialismului, foloseşte şi el termenii corespunzători noilor realităţi pe care le descrie. De ex. « Astfel am colindat prin Uniunea Sovietică, oprindu-mă liber în zece oraşe, în nenumărate *colhozuri*, *sovhozuri* şi pătrunzînd acolo unde am dorit » (Nuvele şi articole, 1951, p. 132). « ... noile proiecte tehnice şi edilitare, care trebuiesc realizate

[1] Vezi I. Iordan, Influenţe ruseşti asupra limbii romîne, Ed. Acad. R.P.R., 1949.

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)

neapărat în a doua *piatiletcă* » (op. cit., p. 132). În alte locuri el foloseşte termenul « *plan cincinal* ».

Interesant este faptul că Sahia remarcă schimbarea sensului unor cuvinte, care ajung să denumească lucruri cu totul noi, neîntîlnite în societatea capitalistă. Vorbind despre Clubul copiilor din Leningrad, el notează:

« Cînd am auzit pentru prima dată în Uniunea Sovietică, pronunţîndu-se cuvintele de « clubul copiilor » m-a cam pus pe gînduri. Noţiunea cuvîntului de « club » o aveam destul de precizată. În ţară treceam în fiecare zi pe lîngă « clubul artistic », « Clubul averescan », tripouri în toată regula, unde nu se joacă decît cărţi. Dar « Clubul copiilor ? ».

Cu multă admiraţie scriitorul descrie interiorul clubului copiilor, biblioteca, sala de lectură, sala de dans şi de teatru, secţia tehnică etc.

Această ideie se poate aplica şi la o mulţime de alte cuvinte, care şi-au schimbat sensul în limba rusă şi în limba romînă corespunzător cu noile realităţi.

★

Se împlinesc zece ani de la eliberarea ţării noastre de către glorioasa Armată Sovietică. În această perioadă patria noastră a făcut paşi uriaşi pe drumul construirii socialismului. Cu fiecare an simţim tot mai mult însemnătatea zilei de 23 August, punct de cotitură în istoria poporului nostru. Tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej apreciază astfel uriaşul ajutor dat ţărilor de democraţie populară de către Ţara Socialismului: « Datorită eliberării acestor ţări de către Armata Sovietică şi datorită ajutorului dat de marea Uniune Sovietică, trecerea de la realizarea sarcinilor revoluţiei burghezo-democratice la sarcinile revoluţiei socialiste a fost înfăptuită în aceste ţări într-un răstimp nemaiîntîlnit de scurt. Popoarele ţărilor de democraţie populară consideră prietenia şi alianţa cu Statul Sovietic ca o realizare de neprețuit. ... Ajutorul economic şi tehnic acordat de U.R.S.S. este atît de mare încît a îngăduit ţărilor de democraţie populară, nu numai să-şi reconstruiască rapid economia distrusă de război, ci să facă paşi uriaşi înainte pe calea întăririi şi dezvoltării lor economice »[1].

Numai în lumina marilor transformări care au loc în ţara noastră, cu ajutorul nemărginit şi urmînd exemplul Uniunii Sovietice, se poate înţelege just dezvoltarea limbii romîne, în special a lexicului, în etapa actuală. Problemele apariţiei şi dezvoltării elementului nou în lexicul limbii romîne sînt strîns legate de revoluţia culturală, care are loc în oraşe şi sate, de larga răspîndire a învăţăturii marxist-leniniste, a literaturii beletristice şi ştiinţifice, a ziarelor şi revistelor.

★

Există mai multe căi prin care se îmbogăţeşte lexicul limbii romîne cu cuvinte şi expresii luate direct din limba rusă sau traduse. Se pot stabili astfel mai multe categorii:

[1] Gh. Gheorghiu-Dej, lucr. cit., p. 585 — 586.

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)

1. Cuvinte intrate în limba romînă în forma lor originală, dar care se supun, firește, normelor gramaticii limbii noastre ; ex. *soviet* < совет ; *colhoz* < колхоз; *sovhoz* < совхоз ; *partinic* < партийный ; *partinitate* < партийность, *a iaroviza* < яровизировать; *bolşevic* < большевик ; *comsomolist* < комсомолец ; *leninism* < ленинизм ; *raznocineț* < разночинец (pl. raznocinți < разночинцы); *udarnic* < ударник etc.

Numărul lor nu este prea mare, dar ele au primit, cu ajutorul ziarelor, cărților și prin viu grai, o largă răspîndire în rîndurile oamenilor muncii. O parte din ele se întrebuințează numai atunci cînd e vorba despre Uniunea Sovietică (ex. *soviet*, *comsomolist*, *sovhoz* etc.), dar altele au ajuns să caracterizeze și realitatea nouă din țara noastră (de ex. *partinic*, *partinitate*).

2. Așa numitele calcuri lexicale, cuvinte formate din resursele interne ale limbii romîne după model rusesc sau care au primit un nou sens pentru a reda noțiuni caracteristice societății socialiste; ex. *principialitate* — принципиальность; *autocritică* — самокритика; *uzina automată* — завод автомат; *colectivizare* — коллективизация; *grafic orar* — часовой график ; *cincisutist* — пятисотник; *sutămiist* — стотысячник; *cincinal* — пятилетний etc.

3. O altă categorie de cuvinte aparține fondului internațional lexical, dar, de cele mai multe ori, ele au primit sensuri cu totul noi, păstrînd totodată și pe cele vechi. *Activ* — актив (subst); *raion* — район (împărțire administrativ-teritorială); *prezidiu* — президиум ; *trest* — трест (organizație economică socialistă); *pionier* < пионер — (membru al organizației de copii); *inovator* — новатор; *aspirant* — аспирант; *aspirantură* — аспирантура.

Tot în această categorie, dar ca o grupă separată, pot fi trecuți termenii tehnici, aparținînd fondului lexical internațional, dar care au intrat în limba romînă numai în anii democrației populare, o dată cu noile mașini și mecanisme venite din Țara Socialismului. Se poate ca unele să fi fost cunoscute și înainte, mai ales de specialiști, dar ele s-au răspîndit numai în ultimii ani; ex. *buldozer* — бульдозер; *buncher* — бункер; *combină* — комбайн; *excavator* — экскаватор; *greder* — грейдер; *hidromonitor* — гидромонитор; *screper* — скрепер etc.

4. Mult mai răspîndite sînt așa numitele calcuri sintactice (frazeologice), traduceri ale unor combinații de cuvinte existente în limba rusă, create de către societatea socialistă și caracteristice ei; de ex. *educația marxist-leninistă* = марксистско-ленинское воспитание; *organizație de bază* = первичная парторганизация; *brigadă de șoc* = ударная бригада; *marile construcții ale comunismului* = великие стройки коммунизма; *tăiere rapidă* (a metalelor) = скоростное резание (металлов); *stat socialist* = социалистическое государство; *realism socialist* = социалистический реализм; *întrecere socialistă* = социалистическое соревнование; *rezerve de muncă* = трудовые резервы; *erou al muncii socialiste* = герой социалистического труда; *gazeta de perete* = стенгазета; *c*

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)

Din cauza caracterului mai analitic al limbii romîne se obţine adesea prin traducere, în loc de un cuvînt, o combinaţie de două sau mai multe cuvinte, pentru a păstra neştirbit sensul. Ex. ротозейство (de la ротозей) — *atitudine de gură-cască*; хозяйственник (de la хозяйство) — *cadru conducător din economie* (vezi « Problemele leninismului » de I. V. Stalin); партийность *spirit de partid*, alături de *partinitate*; высокоидей ность — *înalt conţinut de idei*; соратник — *tovarăş de arme* sau *tovarăş de idei* etc.

5. O categorie aparte în limba romînă o formează cuvintele compuse din prescurtări.

În zilele noastre numărul acestor cuvinte creşte simţitor sub influenţa combinaţiilor mai numeroase din limba rusă, în care ele au apărut mai ales în perioada sovietică. Aceste cuvinte pot fi împărţite în mai multe grupuri:

a) cuvinte formate din iniţiale: U.R.S.S. (rus СССР), R.P.R., S.M.T. (rus МТС), G.A.S., E.S.P.L.A., A.R.L.U.S. etc.

b) cuvinte formate din grupurile de litere de la începutul cuvintelor componente, de obicei acelea care reprezintă rădăcina: *Ager|pres*, *Apro|zar* etc.

Analiza conţinutului semantic al cuvintelor şi expresiilor împrumutate sau traduse din limba rusă, ne dovedeşte cît de puternică este influenţa rusă asupra romînei contemporane.

O clasificare şi enumerare completă a cuvintelor şi expresiilor noi, apărute sub influenţa limbii ruse, e greu de dat, dar nu imposibil. Unele din ele se referă la industrie şi agricultură, altele la viaţa socială şi la noua orînduire de stat, altele, în sfîrşit, la ideologie, literatură etc. Material documentar se găseşte în orice carte apărută în ultimii ani, dar mai ales în ziare şi reviste, dat fiind că ele oglindesc imediat şi fără întîrziere tot ce apare nou în realitatea noastră. Din această cauză, majoritatea exemplelor pe care le voi da sînt luate din ziare şi reviste.

I. O primă mare categorie se referă la diferitele ramuri de producţie:

1. În domeniul industriei şi tehnicii:

a) denumiri de noi maşini şi mecanisme, de asemenea derivatele cuvintelor respective: *combină*, *combiner* — комбайнер; *excavator*, *excavatorist* — экскаваторист; *hidromecanizare* — гидромеханизация (vezi « *hidromonitor* »); tot aici intră şi *tehnicum* — техникум « instituţie specială de învăţămînt tehnic în U.R.S.S.»:

> *Combinele-au* pornit, pornit
> Prin tarlaua mare (N. GRIBACIOV, Cîntarea colhozului « Bolşevic »trad. A. Toma).

> Acum însă, cînd din Uniunea Sovietică au sosit admirabile *hidromonitoare* ... Mihai Cîrlig devine pe zi ce trece ... un *hidromonitorist* iscusit (Scînteia, 17 IV.1952).

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)

b) Cuvinte care se referă la construcţii, în general: *marile construcţii ale comunismului (ale socialismului)*, *cvartal* — квартал; *magistrală* — магистраль; *nod hidraulic* — гидротехнический узел, etc.

Organizarea şi larga desfăşurare a întrecerii pe şantierele *marilor construcţii* este veriga de bază în realizarea sarcinilor mari puse de plan (« Scînteia », 15 ianuarie 1953).

c) Termeni despre noi metode socialiste de muncă, despre organizarea muncii, apar la noi ca urmare a aplicării pe scară largă a metodelor sovietice: *întrecere socialistă* — социалистическое соревнование; expresiile *« a împlini »* sau *« a depăşi norma »* — выполнять, перевыполнять норму; *calitate superioară* — высокое качество; *post utemist de control* — după exemplul: комсомольский контрольный пост; *mecanic cincisutist* — пятисотник; *grafic orar* — часовой график etc.

« În această fabrică metoda *graficului orar* a fost aplicată la mai multe brigăzi. (« Scînteia tineretului », 3 iulie 1952).

« [Întrecerea socialistă] devine din ce în ce mai mult o adevărată mişcare de masă a celor ce muncesc. Dovada o constituie numărul tot mai mare de fruntaşi ai producţiei, *raţionalizatori şi inovatori.* » (GH. GHEORGHIU-DEJ. Articole şi cuvîntări, ed. a III-a, p. 560).

2. În domeniul agriculturii:

Cuvinte care oglindesc uriaşele transformări pe drumul construirii socialismului la sate: *colectivizare*, *artel agricol* — сельскохозяйственная артель; *colhoz* (şi *colhoznic* — колхозник); *sovhoz* (dar: *gospodărie agricolă colectivă*; *gospodărie agricolă de stat*, atunci cînd e vorba de ţara noastră); *staţiune de maşini şi tractoare* (S.M.T.) — машинно-тракторная станция; *mecanizator* — механизатор; *brigadă de tractoare* — тракторная бригада; *zi-muncă* — трудо-день. În silvicultură: *perdea forestieră de protecţie* — лесозащитная полоса etc.

« *Mecanizatorii* sovietici scriu tractoriştilor noştri » (« Scînteia », 10 ianuarie 1953).

« Pentru 229,50 *zile muncă* făcute împreună cu ai săi în gospodărie . . . el a dus duminecă acasă 1259 kg. grîu numai ca avans de 40% (« Scînteia », 31 iulie 1951).

3. În domeniul organizării economiei naţionale pe baze socialiste: *economie socialistă* — социалистическая экономика; *plan de stat (cincinal, de perspectivă)* — государственный план (пятилетний, перспективный); *gospodărie socialistă* — социалистическое хозяйство; *gospodărie chibzuită* — хозрасчёт; *rezerve interne* — внутренние резервы etc.

« *Economia socialistă* se bazează pe o dezvoltare coordonată a tuturor ramurilor şi unităţilor economice ». (GH. GHEORGHIU-DEJ, op. cit., p. 217).

« Mobilizarea şi folosirea *rezervelor interne* ale întreprinderilor » (« Romînia liberă », 16 martie 1953).

4. Într-o grupă specială pot fi trecute cuvinte şi expresii caracteristice pentru noua atitudine, socialistă, faţă de muncă. Însăşi denumirea de *oamenii*

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)

muncii, neîntrebuințată înainte, a căpătat astăzi un conținut nou, corespunzător termenului rusesc трудящиеся (tradus uneori: «cei ce muncesc»).

În Republica Populară Romînă puterea aparține *oamenilor muncii* de la orașe și sate... (Constituția R.P.R., art. 4).

Alte expresii: *ordinul muncii* — орден труда; *Erou al Muncii Socialiste* — герой социалистического труда etc.

II. Numeroase cuvinte și expresii se referă la orînduirea de stat; *soviet* — совет, al cărui derivat are o largă întrebuințare: *sovietic* — om sovietic, putere sovietică, democrație sovietică; *sistem socialist* — социалистическая система; *democrat popular* — народно-демократический; *sfat popular* — народный совет (atunci cînd e vorba de țara noastră); *prezidiu*, *raion* etc.

Sovieticii nu pricepeau de ce mă frămînt. Rîseră de mine cînd le explică tălmaciul ce vreau (M. SADOVENU, Mitrea Cocor, EPLA, 1951, p. 94).

A descoperi pe agenții imperialismului și a-i face la timp inofensivi — iată o sarcină esențială pentru oamenii muncii din țările *democrat-populare* («SCÎNTEIA», 18 ianuarie 1953).

III. A treia categorie de cuvinte și expresii face parte din terminologia științei marxist-leniniste. O parte din termeni au fost creați de Lenin și Stalin; traduși în numeroase limbi, printre care și limba romînă, acești termeni au căpătat o largă circulație în viața de partid și în general în activitatea social-politică.

Leninist, *stalinist*, *partinic*, *organizator de partid* — парторг; *curea de transmisiune* — приводной ремень; *muncă ideologică* — идеологическая работа; *critica de jos* — критика снизу; *brigadă de șoc* — ударная бригада; *legea economică fundamentală a socialismului* — основной экономический закон социализма etc.

«*Leninismul* este marxismul epocii imperialismului și al revoluției proletare (STALIN, Problemele leninismului, ed. a III-a, p. 2).

Să ridicăm *munca ideologică* în comsomol la nivelul noilor sarcini («Scînteia tineretului», 3 martie 1953).

Tot în această categorie putem include cuvintele legate de activitatea organizațiilor de tineret în U.R.S.S. și în țara noastră. Cel mai răspîndit este cuvîntul *comsomol* — комсомол, care în rusește e format din primele litere ale cuvintelor componente: коммунистический союз молодежи. În rusește el e un substantiv comun, dar în limba noastră e folosit de cele mai multe ori ca substantiv propriu și numai atunci cînd e vorba de U.T.C.L., nu de orice uniune comunistă a tineretului. Alte cuvinte: *pionier*, *detașament de pionieri* — пионерский отряд; *Palatul pionierilor* — дворец пионеров etc.

Comsomoliștii — modelul înalt al tineretului patriei noastre («Scînteia tineretului», 24 februarie 1953).

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)

IV. O altă categorie de noi cuvinte de origine rusă sau formate în limba romînă sub influenţa termenilor corespunzători din ruseşte a apărut în domeniul culturii, ştiinţei şi literaturii.

1. În domeniul ştiinţei: *aspirant, aspirantură* — аспирант, аспирантура, *reflexe condiţionate, ~necondiţionate* — условные, ~безусловные рефлексы; *primul, ~al doilea sistem de semnalizare* — первая, ~вторая система сигнализаций; *a iaroviza, iarovizare* — яровизировать, яровизация; *miciurinist* — мичуринский.

In ridicarea nivelului ştiinţific al tinerelor cadre de cercetători, al *aspiranţilor*, asistenţilor şi preparatorilor, un rol deosebit de important îl are conducătorul ştiinţific, profesorul. (« Contemporanul », 20. II. 1953).

2. Din terminologia lingvisticii marxiste: *fond principal de cuvinte* — основной словарный фонд; *structură gramaticală* — грамматический строй etc.

3. În domeniul literaturii (ştiinţei despre literatură): *realism socialist* — социалистический реализм; *conţinut de idei* — идейное содержание.

Sînt de asemenea cunoscute: *proletcult* — Пролеткульт, пролетарская культура; *proletcultis* — пролеткультовский; *raznocineţ* — разночинец (aparţinînd păturilor de mijloc în Rusia prerevoluţionară).

« *Spiritul de partid* stă la baza metodei de cunoaştere şi de creaţie artistică a *realismului socialist* » (I. VITNER, Pasiunea lui Pavel Corciaghin, p. 239).

V. G. Belinski — premergătorul revoluţionarilor *raznocinţi* — s-a născut în 1811... (P. CONSTANTINESCU-IAŞI, Influenţa democraţilor revoluţionari ruşi în ţara noastră, « Studii », nr. 3, 1950, p. 39).

4. În domeniul culturii de masă şi al agitaţiei: *muncă culturală de masă* — культурно-массовая работа; *cerc artistic de amatori* — кружок художественной самодеятельности; *colţ roşu* — красный уголок; *punct de agitaţie* — агитпункт etc.

Munca culturală de masă este o parte integrantă a educaţiei comuniste. (« Tînărul leninist », nr. 1, 1951, p. 41).

În oraşul Piteşti, în întreprinderi şi în cartiere, au fost organizate un număr de 42 *puncte de agitaţie* (« Scînteia », 3 septembrie 1952).

★

Din cele arătate pînă aici se poate vedea că problema influenţei limbii ruse asupra vocabularului limbii romîne în perioada actuală, este strîns legată de dezvoltarea generală a limbii romîne. Limba, oglindind în mod nemijlocit transformările petrecute în producţie şi în celelalte ramuri ale activităţii omeneşti, trece, în această perioadă de importante prefaceri economico-sociale, prin procesul complex de perfecţionare şi îmbogăţire. Limba rusă contribuie la acest proces prin elemente importante, influenţa ei manifestîndu-se în forme variate al căror studiu este necesar pentru a înţelege mai bine mişcarea vie care se petrece în limbă.

BDD-A10227 © 1954 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 09:12:42 UTC)